Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 34. posiedzeniu Senatu
w dniu 14 maja 2025 r.

Oświadczenie skierowane do minister rodziny, pracy i polityki społecznej Agnieszki Dziemianowicz-Bąk

Szanowna Pani Ministro!

W połowie roku 2026 ma wejść w życie ustawa o ustalaniu wysokości emerytur z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Projektowana ustawa, zakładająca zmianę ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ma na celu przeliczenie emerytur osób, które przeszły na wcześniejszą emeryturę przed 1 stycznia 2013 r. i w przypadku których zastosowano mechanizm potrąceniowy z art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Kobiety urodzone w 1952 r. i osoby z innych roczników, które również były na wcześniejszych emeryturach, nie będą objęte przepisami tej ustawy, czyli nie otrzymają wyrównań, a ich emerytury nie zostaną przeliczone zgodnie z nowymi zasadami.

Wydaje się uzasadnione, aby specustawa emerytalna objęła również osoby z roczników 1949–1952 ze względu na to, że w ich przypadku także doszło do naruszenia standardów konstytucyjnych, podobnie jak w przypadku osób z roczników 1954–1959. Kobiety z roczników 1949–1952 również były narażone na negatywne skutki wcześniejszego przejścia na emeryturę, choć nie były objęte wcześniejszą ustawą. Ze względu na zasadę sprawiedliwości społecznej specustawa powinna obejmować wszystkie grupy osób, które były dotknięte negatywnymi skutkami wprowadzenia wcześniejszego wieku emerytalnego, niezależnie od ich wieku i płci. Często bowiem było tak, że obywatele byli wręcz „wypychani" na wcześniejsze emerytury. Decyzje były podejmowane szybko, a pracownicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przekonywali, że przejście na emeryturę w danym momencie będzie korzystne, bo nie wiadomo, jak będą zmieniać się przepisy. Wiele osób, które skorzystały z możliwości przejścia na wcześniejsze emerytury, pracuje do dziś.

Z dostępnych informacji wynika, że ministerstwo wyłącza określone grupy emerytów uprawnione do ponownego ustalenia wysokości emerytury i argumentuje to różnicą w sytuacji faktycznej poszczególnych roczników oraz czasem, jaki osoby te miały na dostosowanie się do zmian emerytalnych. Takie rozgraniczenie budzi wątpliwości co do zasady równości wobec prawa i ochrony praw nabytych.

Jedna z wyborczyń z rocznika 1952, która zgłosiła się do mojego biura senatorskiego, napisała tak: „Kiedy złożyłam wniosek o emeryturę powszechną, okazało się, że z mojego kapitału początkowego zostały mi potrącone pobrane wcześniej emerytury. Nikt mnie nie informował, że taka ustawa zostanie wprowadzona. Nie były znane konsekwencje przy składaniu wniosku o emeryturę. Nie było możliwości «kalkulowania» konsekwencji w podejmowanej decyzji. Cały czas pobieram emeryturę wcześniejszą. 6 czerwca 2012 r. została ogłoszona ustawa wprowadzająca zmiany od 1 stycznia 2013 r. Nie miałam czasu do śledzenia i analizowania wszystkich przepisów, aby wiedzieć, co prawnie obowiązuje. Projektowana specustawa kierowana jest do kobiet urodzonych po 1 stycznia 1954 r. Rocznik 1953 dostał rekompensatę. Rocznik 1952 zostaje w niej pominięty. Uważam, że jest to krzywdzące".

Wyborcy skarżący się na dyskryminacyjny charakter zapisów projektowanej specustawy twierdzą, że proponowane rozwiązania naruszają zasadę zaufania do państwa, zasadę ochrony praw słusznie nabytych, zasadę równości wobec prawa i niedyskryminacji oraz zasadę określoności ustawowej ingerencji w sferę konstytucyjnych wolności i praw jednostki. Jest to nadużywanie pozycji przez organy władzy względem obywateli.

Biorąc pod uwagę powyższe, proszę panią ministrę o informację, czy w związku z poruszeniem, jakie zapanowało wśród organizacji zajmujących się warunkami życia emerytów oraz samych seniorek i seniorów ministerstwo zamierza dokonać zmian w projekcie ustawy, tak aby ponowne przeliczenia i podwyżki bieżących świadczeń emerytalnych, a także wypłaty jednorazowych wyrównań za poszczególne lata, w których świadczenia były zaniżone, objęły również osoby urodzone w latach 1949–1952.

Ewa Monika Kaliszuk
senatorka RP